

Sysslorna på gården varierar från att sköta om djuren till att snickra och renovera. WWOOF:arna Thomas Wright, Alex Wright och Liz Gunner hämtar hö till kossorna.

”Vi har tagit emot WWOOF:are i lite mer än ett år. Här har varit personer från hela världen, alla kommer med sina kunskaper och vi lär dem det vi kan.”

Vi sitter i halmen i en gammal ladugård, ombyggd till ett fårstall. Väggarna är vita, fläckiga efter vintern. I de stora boxarna ryms sjutton tackor, fyra baggar och tjugofem lamm som trängs om vår uppmärksamhet för att bli kliade. Ett litet svart lamm börjar tugga på anteckningsblocket och baggen Viktor kommer fram för att se vad vi gör.

– Många baggar är lite stökiga, nu kollar vi Viktor så att han är snäll mot tackorna och lammerna, och snäll mot oss. Om det går bra så ska han få en avkomma, säger Johan Widing.

Han kliar Viktor bakom hornen, baggen lyfter svansen rakt upp för att visa sin tacksamhet.

Johan Widing är 32 år och har haft gården Bokeslund sedan 2004. Fåren används både för att få ull, till avel och för att mätta familjens magar. Slakten till självhushållet sköts på gården.

– Vi har tre gårdar här som ligger ganska nära varandra, på en av dem bor mina svärföräldrar och på en bor vi. Sen har vi en gård som vi nyligen köpt, den renoveras nu och tjänar som bostad åt WWOOF:arna, berättar Johan Widing.

WWOOF:are är personer som frivilligt kommer till gården för att hjälpa till med det dagliga arbetet. Just nu bor bröderna Alex och Thomas Wright och Liz Gunner, alla från Australien, och Johans systerdotter Jennie Olsson från Oskarshamn här.

– Vi har tagit emot WWOOF:are i lite mer än ett år. Här har varit personer från hela världen, alla kommer med sina kunskaper och vi lär dem det vi kan, säger Johan Widing.

Bokeslund är en ekologisk gård där det är viktigare att ha många olika sorters djur i flera raser för att bidra

WWOOF

Förmedlar kontakt mellan volontärer och ekologiska gårdar

■ WWOOF står för World Wide Opportunities on Organic Farms. Det är en organisation som mot en medlemsavgift hjälper volontärer att komma i kontakt med ekologiska gårdar runt om i världen. Volontären tar själv kontakt med gården och tar sig dit på egen hand.

■ Det vanligaste är att man som volontär arbetar sex till åtta timmar per dag fem dagar i veckan, i utbyte får man mat och husrum av sin gårdsvärd. Hur länge man bor på en gård varierar från några dagar till en hel säsong.

■ Målet med WWOOF är att värd och volontär ska byta erfarenheter och kunskaper med varandra i ett givande och tagande. Volontären lär sig att sköta ett ekologiskt jordbruk och gårdsvärden får hjälp på gården mot att man lär ut arbetet och tillhandahåller mat och sovrum.

■ Volontärtjänster är skattefria.

till mångfald på svenska gårdar, än att tjäna pengar på dem. Här finns två hundra sorters äppelträd och en allé av äppelträd börjar ta form längs med vägen. Vi går ut ur fårstallet.

– Gris! Kom här!

Johan går fram till en grishage och ur en koja kommer två stora grisar galopperande. Det är Hamlet och hans fästmo.

– Vi använder grisarna mest som markberedare i trädgården och på fälten. Innan man plöjer får grisarna vistas ute och böka upp och ta isär grästuvor. De får mat och något att sysselsätta sig med och vi får det lättare sen när vi plöjer.

Att driva en ekologisk gård innebär att man utnyttjar naturens egna resurser och försvar istället för bekämpningsmedel.

– Allt ska vara naturligt. Hönsen används som skadedjursbekämpare. Vi har en stor äppelträdgård där vattensork trivs och gnager av barken runt stammen och dödar träden. För att hindra dem har vi pärlhöns som jagar i flock och delar på bytet. Kor håller gräset kort vilket är otrevligt för sorkarna. Ankor går omkring och letar i gräset med sina näbbar, hittar de ett sorkbo så ryker ungarna. Nu har vi också två bikupor som ska utökas för att pollinera äppelträden.

Vi åker till nästa gård knappt en kilometer bort där australierna som bäst håller på att mocka ur kalvningsboxen i ladan. Kossorna Sanna och Tyra står uppbundna i väntan på att få komma in i boxen.

– Där borta, bredvid Sanna, brukade vår äldsta ko stå, sju år gammal. Vi var tvungna att ta bort henne för ett tag sen när hon blev dålig. Det är roligare att ha henne i livet än att ta hand

Fortsättning på nästa uppslag

JOHAN WIDING

WWOOF-gård och eget företag

■ **Bor:** Norrto.

■ **Ålder:** 32.

■ **Familj:** Fru och två barn som är 2,5 och 0,5 år gamla.

■ **Favoritfärg:** Grönt är skönt.

■ **Utbildning:** Trädgårdsingenjör.

■ **Gör:** Driver eget företag, just nu pappaledig.

■ **Djur:** Skånska röda och granemålakor, klövsjökör, göngegetter, linderödsgrisar, olika hönor, blåankor, pärlhöns, småfåglar, påfåglar, en massa olika fjäderfän.

■ **Favoritdjur:** "Alla har sin charm, men korna blir speciella karaktärer för du umgås med dem under så lång tid. Kan användas till mycket, som mjölken och produkterna man får ut av den, slakta och få kött."

■ **Det bästa med att vara en WWOOF-gård:** "Alla människorna. Kontakterna. Det är ingen billig arbetskraft som en del tror, du står för mat och husrum och det kostar mycket."

▲ **Johan Widing berättar om hönsen på gården. Höns huset var från början en svinstia, men eftersom grisarna trivs bäst utomhus så byggdes den om för hönorna så fort gården köptes.**

◀ **På gården bor tjugofem lamm, plus några till som fortfarande vilar i tackornas magar. Efter sommaren kommer några att slaktas, dels för familjens eget bord, dels till försäljning.**

”Jag arbetade på ett kontor förut, efter fyra år kände jag att jag verkligen behövde bryta upp, komma bort och göra något annat.”

1. Bokeslunds Diana står i vindskjulet med de andra kossorna. Under sommarhalvåret får de beta i äppelträdgården för att hålla gräset kort.
2. Något av det bästa Thomas Wright vet med gårdslivet är att vakna upp en vacker morgon när grisarna springer omkring i hagen.
3. På gården bor flera olika sorters höns. Det här är kulturrasen fiftyfive flowery som avlades fram av en pastor i Småland år 1955. Namnet har rasen fått från hönornas fläckar som ser ut som små blommor.

om köttet från henne. Med de yngre djuren så vet man att de ska slaktas, men med de äldre har man en personlig relation och det känns jobbigare. De här djuren har vi ändå av en anledning, de ger oss öppna landskap, ibland får vi mjölk och kött, vi är skyldiga att ge dem ett bra liv när de är här, berättar Johan Widing.

Thomas Wright går förbi oss med en skottkärra fullastad med halm och dynga. Jennie Olsson mal grismat. Liz Gunner hämtar hö och Alex Wright skyfflar dynga i båset. Korna råmar och kacklandet från hönsen i rummet intill fyller luften med värme, trots det kyliga vinddraget från portarna som står öppna. Det luktar vagt av halm och päls. Utanför ladugården står de andra kossorna. De står vid ett vindskjul som några WWOOF:are hjälpt till att bygga förra året, en arkitekt, en översättare och en elektriker använde sina gemensamma krafter och kunskaper för bygget. På Johans förslag går vi alla in i WWOOF-huset för att värma oss.

– Jag trodde att det skulle vara soligt i dag, jag känner mig förrädd av väderprognosen, säger Thomas Wright och håller upp kaffe.

Vi sitter runt ett brunt bord i köket, Johan Widing tänder en eld i vedspisen och köttben puttrar i en gryta. Thomas Wright erbjuder oss kokosmjölk.

– Mjölkten har tagit slut, men jag har upptäckt att kokosmjölk fungerar utmärkt i kaffet, säger han.

De tre australierna har varit på Bokeslund sen mitten på januari och talar mycket om hur bra de trivs med gårdslivet.

– Jag arbetade på ett kontor förut, efter fyra år kände jag att jag verkligen behövde bryta upp, komma bort och göra något annat. Fördelen med WWOOF:ande är att man kan vara borta länge utan att det kostar särskilt mycket pengar, berättar Liz Gunner.

Hon säger att hon sällan kom utanför dörren under sitt kontorsjobb och att den största fördelen här är att få vara så mycket ute i naturen.

– Att få arbeta med mina händer och känna att jag verkligen gör någon nytta. Det är något helt annat mot vad jag gjort förut. Jag har fått ett helt an-

Liz Gunner, Jennie Olsson och Thomas

nat perspektiv på arbete, jag vill inte åka tillbaka och gå till samma arbetsplats dag efter dag och känna att jag blir helt fast i det. Jag måste stanna upp och känna efter vad jag verkligen vill, jag måste arbeta med något som tillfredsställer mig.

Liz Gunner berättar att det bästa med att bo på gården är maten, att allt kommer från den egna gården.

– Allt på bordet kommer från våra och familjens egna händer, deras arbete, deras djur, till och med under vintern. Jag vet varifrån de färska grönsakerna kommer och att djuren har haft ett bra liv, det är det allra bästa.

Klimatet var en av de främsta anledningarna till att de valde att komma till Sverige. För att få uppleva en riktig vinter.

– Vi satt på vår tidigare WWOOF-

Wright på Bokeslunds gård en kall dag i början på mars.

gård i Italien och funderade på vad vi ville göra. Eftersom vi är från Australien vet vi inte vad en riktig vinter är för någonting, vi ville veta hur det är att leva med korta dagar och snö. Att uppleva en förändrad livsstil, berättar Alex Wright.

Han har själv läst träningsfysiologi och studerat relationen mellan mat och kroniska sjukdomar.

– Den industriproducerade maten har utvecklats hand i hand med kroniska sjukdomar som diabetes. Jag ser ekologiskt jordbruk som en lösning på problemet, det är inte bara nyttigt mat utan en filosofi. Bönderna tror verkligen på det och här odlas inte bara grödor för att tjäna pengar, utan för att de har en särskild plats i historien och landets identitet.

Thomas Wright håller med sin bror.

– Det är inspirerande att vara här.

”Människor med kunskaperna som Johan har kommer att vara värdefulla i framtiden, alla kommer att behöva lära sig att göra lite grann istället för att några få ska göra allt. När man WWOOF:ar lär man sig vad man kan göra själv”

Thomas Wright.

Människor har blivit bortkopplade, de går runt i mataffären och vet inte hur varan har kommit dit. Om vi ska kunna leva så måste hela systemet ändra riktning. Vi kan inte föda alla människor som det är nu, jag tror att vi kommer att vända helt om och sakta ner. Människor med kunskaperna som Johan har kommer att vara värdefulla i framtiden, alla kommer att behöva lära sig att göra lite grann istället för att några få ska göra allt. När man WWOOF:ar lär man sig vad man kan göra själv, säger Thomas Wright.

– Det vanligaste sättet för australier att resa runt i Europa är backpacking från hostel till hostel, de träffar bara andra resenärer och ser bara de populära turistvyerna. Vi har bott här i tre månader och upplevt klimatet, livsstilen och vardagslivet. Vi har

hjälpt människor med något som de själva är passionerade i, berättar Alex Wright.

Han säger att väldigt få av deras vänner i Australien förstår varför de gör det.

– De vet inte vad det är för något. Det första som förvånar människor är att vi inte får betalt, jag förstår inte varför människor förväntar sig att få betalt för allt de gör i dag. De är misstänksamma mot allt som är gratis.

Liz Gunner säger att det är först när man förklarar allt kul som händer, allt nytt de får lära sig, som människor faktiskt förstår vad det är de gör. Thomas berättar om deras helgtur till Lund för några dagar sedan.

Fortsättning på nästa upplag

WOOOF:ARNAS TIPS TILL BLIVANDE DELTAGARE

Alex Wright:

■ "Boka en biljett. Då är det lättare att spara ihop pengar, det blir på riktigt. Du ska faktiskt åka. Många ser resor som något de gör på bekostnad av något annat, det är det inte. Det är en nödvändighet för att få lära sig nya saker och utvecklas som människa. Håll ditt sinne öppet, resor är ingenting som sker mellan ditt riktiga liv, förvänta dig inte att du ska komma tillbaka till samma sak som du lämnade. Att åka runt hela tiden är jättejobbigt, när du WWOOF:ar på en gård kommer du in i en rutin och du får komma till ro ett tag. Då uppskattar du resten av resan så mycket mer."

Liz Gunner:

■ "Säg upp dig från jobbet och förändra ditt liv. Att se mina vänner slå sig till ro med äktenskap, barn och huslån var en enorm motivation för mig. Jag visste att om jag väntade tills jag också hade allt det där så skulle jag inte komma iväg, det skulle vara mycket svårare att bryta upp och åka. Jag har rest tidigare också, men alltid vetat när jag ska komma tillbaka och vad jag ska göra efteråt. Att köpa en enkel biljett är spännande, jag kan vara var som helst nästa år och det är kittlande. Om någon hade sagt för ett år sedan att jag skulle sitta och mjölka en ko i Sverige idag så hade jag aldrig trott dem."

Thomas Wright:

■ "Inse hur lyckligt lottad du är. Européer kan resa vart de vill i Europa utan att behöva visum. Att komma hit från Australien är en jätteupplevelse, vi måste igenom en massa pappersarbete innan vi kan åka någonstans. Visst finns det språkbarriärer men ni kan möta en ny kultur och lära nya språk, här finns en massa varierande kulturer och länder väldigt nära varandra. WWOOF:ande är väldigt väl utvecklat i Europa, ta tillvara på det bättre."

Kossorna Tyra och Sanna har lugnat ner sig efter ett litet bråk i kalvningsboxen. Liz Gunner ser på när de tuggar hö.

"Sen jag flyttade hit i september har jag

– Det är kul när man träffar nya människor och kommer på sig själv med att gå runt och berätta historier om kaoset som vi upplever här, historier om kor som kalvar och kycklingar som rymmer.

– Första dagen vi kom hit så högg vi halsen av kycklingar med en yxa. Människor ser kyckling som en form i en plastförpackning, de inser inte alltid att det faktiskt har varit en levande fågel. Jag tror att det är viktigt att inse att man måste döda djur för att äta dem. Om man fortsätter köpa färdigpackat kött utan att reflektera över var det kommer ifrån och acceptera det så ska man inte äta kött. Det är verkligheten, säger Thomas Wright.

Ett av Alex Wrights starkaste minnen från vistelsen på Bokeslund är från just kycklingslakten.

– Johan dödade kycklingarna och hans svärmor hjälpte till, vid sidan av stod hans treårige son och såg på. Han förstår nog inte riktigt vad det är som händer, men det var tre generationer som stod där och var involvera-

de i processen att skapa ett köttstycke av en kyckling. Det är mitt starkaste minne, att se människor så ihopkoppade med sin mat.

Något annat han förbluffats över under tiden i Sverige är landskapet.

– Att vakna upp på morgonen och marken är helt vit och himlen klarblå, grisarna springer omkring och väntar på sin mat. Jag har stannat upp flera gånger och tittat runt omkring mig och tagit in stunden och uppskattat skönheten.

Alla runt bordet är överens om att det är en del av WWOOF:ande. Att uppskatta livet och ta dagarna som de kommer utan fördomar och stress inför i morgon.

– Vår första dag på Bokeslund bodde här en tjej från Tjeckien. Hon kom från en getgård där de tillverkade getost. En av kalvarna hade precis dött och när jag kom in i ladan så satt hon där med en spann mellan knäna och mjölkade, berättar Liz Gunner.

Hon bestämde sig för att själv försöka lära sig att mjölka och första gången hon provade fick hon inte ut en

droppe. Hon sa till tjejen att "det verkar vara tomt nu".

– Då tog hon tag i spenarna igen och sa att "nej, det finns massvis kvar". Wow, jag ville verkligen lära mig det. Varje morgon gick jag upp och tog spenarna i händerna och just som kossan slutade ge mjölk hade jag lärt mig det. Det var underbara morgnar när vi drack varm mjölk till frukost och gjorde vår egen yoghurt, berättar Liz Gunner.

Kaffemuggarna börjar bli tomma. Jennie Olsson skjuter ifrån sig kaffemuggen och lutar sig bakåt i stolen. Att hon är här är en ren slump.

– Jag jobbade i städgruppen på kärnkraftverket OKG i Oskarshamn. När jag blev arbetslös hade jag ingenting att göra. Johan är min morbror och han föreslog att jag skulle flytta hit. I början ville jag inte, men så en kväll bestämde jag mig, för vad annat hade jag att göra? Sen jag flyttade hit i september har jag bott med en massa främmande människor som kommer och går, berättar Jennie Olsson.

För ett år sedan trodde hon aldrig

Geten Bockko stajlar framför kameran. Getterna äter buskar och sly, de mjölkas för att ge mjölk och ost och används för köttproduktion.

bott med en massa främmande människor ...”

att hon skulle stå ute på en bondgård och mala grismat bara så där.

– Nu vill jag inte åka härifrån, jag kommer att stanna så länge jag kan. Nu när jag varit här i nästan ett halvår har jag verkligen lärt känna djuren också, de har väldigt olika personligheter. Några är gosigare än andra och en kossa leker alltid lite med vattnet innan hon börjar dricka. Man lägger märke till såna småsaker som man inte skulle ha tänkt på om man inte levde med dem varje dag.

Den största skillnaden med att bo på en ekologisk bondgård jämfört med ett liv i staden enligt Jennie Olsson är att maten finns runtomkring en i naturen.

Att ha tillgång till färska grönsaker hela tiden och få vara med djuren ända från att de föds. Hennes starkaste minne är från kalvningen tidigare under året.

– När jag kom ut i ladan så hade kon börjat kalva, klövarna stack ut. Jag ringde Johan och ropade ”en kalv är på väg, en kalv är på väg!” och stod vid sidan av och tittade. Johan kom

”Nu när jag varit här i nästan ett halvår har jag verkligen lärt känna djuren också, de har väldigt olika personligheter. Några är gosigare än andra och en kossa leker alltid lite med vattnet innan hon börjar dricka.”

Jennie Olsson.

och drog ut den, och popp så var den ute. Det var så chockerande för annars brukar de komma under natten och bara vara där plötsligt dagen efter. Nu såg man alltihop, hur den kom ut, började äta och mätte bra, det var häftigt.

Johan Widing WWOOF:ade själv på Nya Zeeland när han var tjugo år.

Hans värdar tog med honom till stranden där filmen ”Pianots” första scener spelades in och till Hot Water Beach där vulkaniskt varmvatten bubblar upp genom sanden.

– Det är just den erfarenheten jag vill ge någon annan. Att öppna mitt hem och låta människor komma bort från hotell och vandrarhem. Upplevelsen av landet blir mer komplett. Man hittar sånt som inte finns i guideböckerna. Jag brukar ta med WWOOF:arna till vår stuga i Småland och plocka svamp i skogen. De får utnyttja mitt eget kontaktnät och vi gör utflykter tillsammans till platser som intresserar dem.

Att åka i väg som ung, byta miljö, livsvillkor och möta nya kulturer, är

enligt Johan Widing ett av de bästa sätten att lära känna sig själv.

– Man får möjligheten att tänka över hur man är som person, lära sig att presentera sig och testa nya roller. Det är ofta första gången som man är hemifrån själv under en längre period och man lär sig otroligt mycket om sig själv.

Kaffepausen är slut. Vi går ut i hallen som luktar mjukt av halm och ved. WWOOF:arna drar på sig gummistövlar och tjocka ytterkläder.

– Dags att skyffla lite mer koskit, säger Thomas och drar på sig ett par handskar.

I ladan är kalvningsboxen nästan ren och Jennie förbereder Tyra och Sanna på flytten in i boxen. Hon klappar dem och lossar på repet som binder Tyra till väggen. Där börjar en dragkamp mellan Tyra som inte vill flytta på sig och Jennie som smackar för att fånga hennes uppmärksamhet. Med lite hjälp från Thomas backar Tyra så småningom och går in i boxen. Nöjt börjar hon mumsa på höet som Liz slänger in och livet på gården rullar på som vanligt.